
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ: БЛОГ, ПОДКАСТ, INSTAGRAM-ПОЕЗІЯ

Макаренко Л. В.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-619-5-18>

ВСТУП

Сучасний літературний простір України являє собою еволюцію авторської практики, яка стає все більш інтегрованою з цифровим середовищем і адаптується до нових умов інформаційного обміну. Онлайн-видання, електронні книги, літературні блоги та портали створюють нові можливості для публікування письменниками своїх творів, що відображають широкий спектр тем та естетичних пошуків. Як ключові позиціонуються теми ідентичності, свободи та глобальних суспільних проблем.

У цифровому літературному середовищі успішно співіснують і взаємодіють між собою медіа різних рівнів, формуючи єдиний простір. Зазначене зумовлює неминучу динаміку форматів та стилів діяльності, актуалізуючи необхідність окреслення ключових тенденцій трансформації та виокремлення основних дотичних викликів.

1. Виникнення передумов проблеми динаміки літературного поля, рівень її вивченості

Цифрова трансформація спричиняє перехід у режим цифрового тексту, його виробництва й поширення культурних об'єктів, зокрема у сфері літератури, виступаючи засобом взаємодії людини та реальної дійсності. Особливості цифрової трансформації літературної діяльності науково осмислюють А. Бессараб¹, І. Гаврилук², О. Дмитровський³, Д. Трейтяк⁴.

¹ Бессараб А. Соціально-комунікаційні технології формування культури читання української книги в інформаційному суспільстві: автореф. дис. ... докт. наук із соціальних комунікацій : 27.00.01. Запоріжжя Класичний приватний університет. 2017. 43 с. URL: <http://surl.li/awcqi>

² Гаврилук І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022. 1 (38), 72–79.

³ Дмитровський О. Особливості подкастингу як основної складової інтернет-радіо. *Теле- та радіожурналістика*. 2017. 16, 97–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2017_16_16.

⁴ Трейтяк Д. Цифровий простір як інструмент національної солідарності: новітні підходи. *Нова педагогічна думка*. 2025. 2(122), 70-75.

Питання ефективності використання цифрових технологій в середовищі літератури досліджували Д. Шишков, М. Мірошніченко⁵ та ін., І. Григоренко, І. Галак⁶, Н. Грона⁷, Н. Ковтун⁸, Н. Родінова, В. Громська⁹, Л. Сипко¹⁰. У публікаціях науковців актуалізовано кращі практики цифровізації подання літературного контенту, окреслено ключові проблеми й перспективи процесу. Зважаючи на новизну цифрових підходів та їх значний потенціал для популяризації літератури серед молоді, необхідними є поглиблені теоретико-прикладні дослідження в галузі, уточнення моделей та підходів, методів взаємодії авторів із цифровим контентом.

Чимало дослідників тенденцій розвитку сучасної української літератури (Т. Білушак, Д. Прімакова¹¹, С. Гуцуляк¹², Н. Лощинська¹³, М. Рудик¹⁴) висловлюють припущення, що цифровий формат літературного контенту в перспективі буде домінуючим, що актуалізує відповідальність автора за наративи контенту, його достовірність та дотримання етичних норм.

Очевидно, що зміна інструментів, з якими працює письменник, діючи в цифровому просторі, не повинна загрожувати збереженню основних цілей та цінностей літератури в нових цифрових умовах.

Серед зарубіжних учених питання динаміки літературного простору під впливом інформаційно-комунікаційних технологій та трансформації

⁵ Шишков Д., Мірошніченко М. Український подкастинг до і під час війни. *Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 18–19 жовт. 2022 р., с. 180–183). Львів: Простір-М. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/Zbirnyk-tez-mizhnarodnoi-konferentsii-uramkakh-DESTIN-2022.pdf>

⁶ Григоренко І. В., Галак І. П. Мережева публіцистика: соціокультурні аспекти функціонування поняття. *Культурологічний альманах*. 2023. (3), 250–255. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.35>

⁷ Грона Н. В. Інтеграція інфомедійної грамотності у просторі української літератури. *Українська мова і література в школі*. 2024. (80–81), 32–35.

⁸ Ковтун Н.О. Літературні подкасти в медіапросторі: тематично-жанрові пріоритети. *Держава та регіони. Серія: соціальні комунікації*. 2023. 1(53), 71–80. [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.1\(53\).9](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.1(53).9)

⁹ Родінова Н., Громська В. Подкасти: світовий досвід та поширення в Україні. *XXX Міжнародна науково-практична конференція «Interaction of society and science: problems and prospects», 15–18 червня 2021р., Лондон, Англія*. 2021. DOI: 10.46299/ISG.2021.I.XXX

¹⁰ Сипко Л. Поезія і не поезія: де межа? Стилистичні особливості сучасної української поезії. *Літературна освіта: теорія, методика, практика*. 2025. (3), 33–37. <https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.3.336581>

¹¹ Білушак Т. М., Прімакова Д. І. Крос-медійна платформа як засіб популяризації культурної спадщини української діаспори в умовах становлення цифрового суспільства. *Вісник ХДАК*. 2023. 64, 116–130.

¹² Гуцуляк С. І. Українська література як проєкт. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2024. 2(10), 102–107. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-15>

¹³ Лощинська Н. Україномовні е-бібліотеки в сучасному Інтернет-просторі. *Бібліотечний вісник*. 2021. (1), 3–12.

¹⁴ Rudyk M. Блоги письменників як новітня форма комунікації з читачами. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2025. 13(01), 49–64.

комунікації вивчено ширше, зокрема, проблематиці присвячені публікації Й. Андруцопулос¹⁵, Й. Девіс¹⁶, С. Хамед¹⁷, А. Гердагделен, М. Мареллі¹⁸.

Цифровий апгрейд зберігає соціальну значущість і сутність традиційної літератури, створюючи додаткові можливості для більш ефективного поширення контенту. Зокрема, серед ключових процесів варто відзначити:

- перехід на нові літературні платформи цифрового середовища, що сприяє розширенню аудиторії читачів та адаптації до динаміки тенденцій споживання інформації;
- впровадження нових технологічних інструментів і форматів, які трансформують роль літератури в інформаційній системі суспільства шляхом використання інтерактивних елементів та візуалізації даних;
- розвиток нових форм взаємин між письменником та читачем, що передбачає виникнення нових гібридних форматів та жанрів.

2. Аналіз динаміки розвитку сучасної української літератури та впливу комунікації соціальних мереж на літературну мову

Аналіз динаміки розвитку соціальних мереж Instagram (від 1 млрд. користувачів у 2020 р. до 2 млрд. у 2024 р.), TikTok (від 700 млн. у 2020 р. до 1,5 млрд. у 2024 р.) та Facebook (від 2,5 млрд. у 2020 р. до 3 млрд. у 2024 р.) дозволяє стверджувати про зростання сучасної онлайн-популяції. Загалом, соціальні мережі чинять практичний трансформуючий вплив на мову на всіх структурно-функціональних рівнях (лексичному, фонетичному, граматичному, синтаксичному і графічному), спричиняючи відповідні видозміни мови: лексичні, орфографічні, морфолого-синтаксичні, пунктуаційні та фонетико-графічні¹⁹.

Зміна мови, у свою чергу, істотно впливає на сучасну літературу, змінюючи теми, сюжети й форму вираження, збагачуючи її новим словниковим запасом та стилістичними засобами, формуючи новий образ

¹⁵ Androutsopoulos J. Moments of sharing: Entextualization and linguistic repertoires in social networking. *Journal of Pragmatics*. 2014. 73(4), 4-18. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2014.07.013>

¹⁶ Davies J. Facework on Facebook as a new literacy practice. *Computers and Education*. 2012. 59(1), 19-29. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.11.007>

¹⁷ Hamed S. M. S. H. The Impact of Social Media on Linguistic Practices and Cultural Norms. *Journal of Arts, Literature, Humanities and Social Sciences*. 2023. (95), 276-295. <https://doi.org/10.33193/JALHSS.95.2023.898>

¹⁸ Herdagdelen A., Marelli M. Social Media and Language Processing: How Facebook and Twitter Provide the Best Frequency Estimates for Studying Word Recognition. *Cogn Sci*. 2017. 41, 976-995. DOI: 10.1111/cogs.12392

¹⁹ Lopezosa C., Codina L., Fernández-Planells A., Freixa P. Journalistic innovation: How new formats of digital journalism are perceived in the academic literature. *Journalism*. 2023. 24(4), 821-838. <https://doi.org/10.1177/14648849211033434>

автора та читача. Зміни в мові призводять до появи нових літературних жанрів та течій, а також до перегляду класичних творів, що наділяє феномен сучасної літератури актуальністю та релевантністю тенденціям суспільного розвитку.

Зокрема, **лексичні видозміни мови** знаходять вираження, першочергово, у поширенні іншомовних запозичень, неологізмах, редукуванні (скороченні) слів, акронімії та аббревіації, розширенні функціонального значення слова тощо. Зокрема, на лексичному рівні впливу соціальних мереж доцільно виокремити вживання повторів, вигуків, емоційно маркованих слів, пропуск лексем, звуконаслідування, застосування стилістично зниженої лексики (вульгаризмів, сленгізмів тощо), що знаходить відображення у літературній мові²⁰.

Зважаючи на популяризацію сленгу та його укорінення в суспільному просторі, в тому числі – офіційному, виникає питання необхідності «унормування» нових лексем. Зокрема, слово «Google» позиціонується наразі загальноновизнаним дієсловом (в українському варіанті «*гуглити*» – шукати у мережі).

Орфографічні видозміни мови під впливом цифровізації відображають загальну тенденцію до відхилення від літературних орфографічних норм. Інформація доволі часто подається без виділення великих літер («*поїду в америку*»), водночас великі літери використовуються для позначення наголосів у словах замість екстралінгвальних засобів (*шкoдA, прошУ*), або ж з метою інтенсифікації експресивності та емоційного посилю: *ПроШШШу! ДАААААй!*

Морфолого-синтаксичні зміни мови проходять як поширення вільної, спрощеної та ненормованої комунікації, формуючи безмежний простір для експериментування, що іноді призводить навіть до підриву мовних традицій. Динаміка сучасної мови на граматичному рівні найбільш часто проявляється у вимірах:

- активного залучення розділових та риторичних запитань, парцеляції, що мають на меті виразне висловлення особистого ставлення;
- некоректної чи недостатньої розстановки розділових знаків, чи їх повної відсутності;
- порушення формально-синтаксичного зв'язку між окремими частинами висловлювання;
- відсутності інверсії в запитаннях, порушення порядку слів у реченні;

²⁰ Barrot. J. S. Social media as a language learning environment: a systematic review of the literature (2008-2019). *Computer assisted language learning*. 2022. 35(9), 2534-2562. <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1883673>

- використання різнопланових обривів чи вставних речень;
- порушення узгодження між членами речення, пропуску слів;
- активного використання вигуків;
- лаконізму;
- експресивності синтаксичних конструкцій;
- ускладнення простих речень вживанням однорідних членів²¹.

Пунктуаційні та фонетико-графічні видозміни мови знайшли практичне вираження, першочергово, у активному використанні численних пунктуаційних знаків, що слугує способом вираження емоційного стану: *нічого собі !!!!!, ти знаєш*; застосуванні серій запитальних чи окличних речень; залученні великих літер для акценту наголосів; відображення окремих буквосполучень за допомогою цифр²².

Загалом, інноваційні мовні практики сприяють динамічному розвитку сучасної літератури, пояснюючи нові суспільні явища, здійснюючи їх трансфер у культурно-мистецький простір. При цьому, характерним є використання письменниками нових інструментів розширення аудиторії, створення привабливішого літературного контенту та задоволення актуальних потреб читачів. Для практичного втілення сучасні письменники активно використовують такі інноваційні літературні форми, як блог, подкаст, Instagram-поезія (табл. 1).

Таблиця 1

Інноваційні форми сучасної літератури в епоху цифровізації

Форма	Ключові особливості
Блог	Блог являє собою вебсайт із регулярними записами та мультимедійним контентом, написаними у вільній формі, часто з особистим або тематичним спрямуванням, що відрізняється від традиційної літератури доступністю, динамічністю та інтерактивністю. Основними ознаками є: - взаємодія з аудиторією; - оперативність та динамічність, що дозволяє миттєво ділитися інформацією, враженнями та думками; - персоналізований характер висловлення автором своїх поглядів, переживань та досвіду, створюючи відчуття близькості з читачем; - тематична різноманітність; - мультимедійність (активне використання зображення, відео та аудіо для насиченості контенту); - вплив на традиційну літературу (блоги слугують платформою для неопублікованих творів та є потенційним джерелом натхнення для авторів)

²¹ Calude A. S. Linguistics of Social Media: An Introduction to the Special Issue. *Languages*. 2025. 10(6), 140. <https://doi.org/10.3390/languages10060140>

²² Page R., Barton D., Lee C., Unger J. W., Zappavigna M. *Researching language and social media: A student guide*. Routledge. 2022. <https://doi.org/10.4324/9781003121763>

Продовження таблиці 1

Подкаст	Власне, подкаст є не безпосереднім видом літератури, а цифровим медіаформатом, засобом для поширення та споживання літературного контенту. Виділяють: - літературні подкасти, де обговорюють книги, літературні тенденції, інтерв'ю з авторами, твори; - дискусії та хаби для натхнення; - авторський контент письменників для поділу думками, розповіді про творчий процес або репрезентації своєї книги читацькій аудиторії
Instagram-поезія	Короткі поетичні твори, опубліковані в Instagram, що відзначаються естетичним оформленням та емоційною насиченістю, з використанням форматів для візуального сприйняття користувачами соцмереж. Основними особливостями є: - естетичне оформлення та візуальний супровід ілюстраціями, фото чи відео-контентом, що підсилює емоційний зміст та дозволяє створити унікальний естетичний досвід; - емоційна насиченість, яка дозволяє налагодити глибинний зв'язок між читачем та автором; - лаконічність, що зумовлена обмеженнями в Instagram, надає поезії легкої сприйнятності; - використання хештегів: для позначення та пошуку Instagram-поезії, що дозволяє об'єднувати тексти, схожі за тематикою та стилем.

Джерело: узагальнено автором

Прикладом українських літературних блогів може слугувати блог видавництва Vivat з його добірками найкращих українських книг, а також платформи Blogger та Medium, де автори можуть створювати власні блоги та публікувати рецензії та огляди. Для відстеження розвитку української літератури варто читати літературні блоги, книжкові рецензії та стежити за діяльністю українських письменників і критиків у соціальних мережах. Блоги можуть висвітлювати як класику, так і сучасні твори, а також аналізувати тенденції в літературному процесі.

Водночас, прикладами літературних подкастів є «Що хотів сказати автор» від видавництва Stetovych про книги та авторів, «Антитеза» – подкаст про літературу з Першого міського радіо Одеси, «Сучасна класика» від Neolit – подкаст про світових авторів бестселерів.

Аналізуючи табл.1, необхідно зауважити ключові виклики переходу до цифрової стратегії розвитку українського літературного поля. Передусім, це консерватизм та супротив щодо інтеграції інноваційних підходів та інструментів літературної творчості, а також конкуренція між традиційними та інноваційними цифровими форматами репрезентації літературного надбання сучасності.

З огляду на це, доцільно виділити ключові сучасні тренди, які впливають на цифровий розвиток літературної діяльності, зокрема:

1) використання письменниками аналізу реакцій читачів для оцінки ефективності власного контенту, визначення пріоритетних форматів подання, які залучають найбільше уваги читачької аудиторії;

2) активний розвиток вузькоспеціалізованих літературних медіаплатформ і видань, зосереджених на нішевих аудиторіях, що дозволяє повніше висвітлювати окремі теми;

3) real time контент: режим реального часу дозволяє швидко поширювати інформацію та забезпечує миттєвий зворотний зв'язок;

4) розвиток цифрових видавництв та цифрової літературної продукції;

5) інтеграція онлайн-платформ: поширення літературного контенту відбувається найбільш активно на ресурсах соціальних мереж.

Особливої ролі набуває наразі креативність, що задовольняє вимоги цифрової трансформації літературного поля щодо необхідності розробки інноваційних підходів до створення та представлення творів. Креативні рішення забезпечують привернення та утримання уваги аудиторії, дозволяють експериментувати з новими форматами і жанрами²³.

Соціальні мережі прискорюють динаміку літературного поля через лексичні зміни завдяки швидкому поширенню нового сленгу, англіцизмів та скорочень через постійне спілкування та обмін інформацією, формуючи унікальний жаргон онлайн-спільнот, надаючи мові спрощеності, стилістичної неорганізованості, меншої уваги до правописних норм.

Основні зміни в літературній мові під впливом соціальних мереж включають експресивність, стислість, активне залучення сленгу, що надає мові емоційності, спонтанності, виникнення нових слів, вигуків та скорочень, переважання неформального, розмовного стилю мовлення. Зазначене дозволяє зберігати переваги традиційного лексику та забезпечує компліментарність запитам сучасної читачької аудиторії. Водночас, ці процеси часто наділені експансивністю, сприяють зростанню загальної неграмотності через поширення спрощеного ставлення до норм літературної мови та переважання ненормативних рис розмовного мовлення.

3. Блог як репрезентативна форма сучасної української літератури

До *блог-літератури* може бути віднесена традиційна авторська творчість, що не наділена властивістю фрагментарності, процес написання якої є інтерактивним. При цьому, подальший розвиток сюжету може визначатись коментарями читачів, що відрізняє твір від традиційної

²³ Pezzuti T., Leonhardt J. M., Warren C. Certainty in language increases consumer engagement on social media. *Journal of Interactive Marketing*. 2021. 33(1), 32-46. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2020.06.005>

журнальної публікації. Серед користувачів онлайн-платформ можна відшукати унікальні сторінки, наділені значною літературною цінністю. Прикладами можуть слугувати сторінка поезії Власти Власенко, чії вірші написані автентичною українською мовою, часто – діалектами, чи dmitro poet, що здобув популярність завдяки соціальній мережі, а наразі його збірки виходять у друк великими тиражами.

Особливої уваги заслуговує блог Юлії Сливки з інтернет-новелами, форма якого зумовлює фрагментарність та «серіальний» характер оповіді. На продовження історії з персонажами щоразу очікують більше 15-ти тисяч читачів мережі, які часто є їх співавторами.

Блог письменника Степана Процюка давно вийшов за межі Facebook, наразі більш, як три тисячі людей переглядають авторський канал про літературу в YouTube, де публікує уривки із власних творів. Цікавими є сторінки письменників Сергія Жадана та Юрія Андруховича, Максима Кідрюка, Василя Шкляра, літературного критика Євгена Барана.

Серед численних літературних блогів доцільно виокремити:

- «chytaty.modno», створений Надією Дризицькою з Одеси та наповнений якісним та яскравим літературним контентом²⁴; авторкою було запущено в просторах українського Інтернету хештег #читатимодно, з яким з'явилося більше 50 тисяч постів;

- «irinyurch» – книжковий блог Ірини Юрченко, фотографині, засновниці проекту #chitachi, де авторка ділиться рецензіями та книжковими відгуками, що супроводжуються креативними, атмосферними фото книг для наділення контенту ефектом яскравості та візуальної привабливості²⁵;

- «liliia_shutiak» – блог на тему української літератури та культури Лілії Шутяк, книжкової оглядачки, прессекретарки Міжнародної літературної корпорації MERIDIAN CZERNOWITZ, що висвітлює найбільш цікаві українські культурно-літературні події у динамічному та лаконічному форматі; авторка надає у стислій формі конструктивне творче резюме книги²⁶;

- «Вишневий Цвіт» – блог, що руйнує стереотипи щодо форми подання рецензії на книги, пропонуючи аудіо- і навіть відеорецензії, авторства книжкової блогерки Людми Дмитрук із псевдо «Вишневий Цвіт»; контент блогу цікавий варіативністю подачі матеріалу, а також наявністю різних тематичних підбірок видань, що допомагає орієнтації в сучасній українській літературі.

²⁴ Instagram-блог Надії Дризицької. URL: [instagram.com/chytaty.modno/](https://www.instagram.com/chytaty.modno/)

²⁵ Instagram-блог Ірини Юрченко. URL: [instagram.com/irinyurch/](https://www.instagram.com/irinyurch/)

²⁶ Instagram-блог Лілії Шутяк. URL: [instagram.com/liliia_shutiak/](https://www.instagram.com/liliia_shutiak/)

Загалом, аналізуючи блог у жанровому аспекті, доцільно стверджувати про його епістолярне походження. В основі блогів лежить саме жанрова модель «класичного» щоденника, що видозмінюється, підлаштовується під потреби інтернет-комунікації. У результаті змінюються жанрові функції, водночас, блог зберігає важливу функцію – психологічної сублімації, засновану на дистанціюванні автора від тексту власного авторства. Специфіка блогової інформативності вбачається, перш за все, у її упередженості та оцінній функції, адже вони сприяють підвищенню емоційності для налагодження контакту із читачами.

4. Подкасти – інноваційний виклад літературного контенту

Помітною тенденцією розвитку українського літературного простору виступає популяризація сучасної літератури в аудіоформаті. Це дозволяє залучити аудиторію, не сприйнятливую до друкованої літературної продукції. Варіативність акустичних можливостей включає не лише аудіокниги, а й **подкасти**, які можна слухати відкладено, у комфортний для користувача час.

На сьогодні розвиваються цільові застосунки для прослуховування подкастів на гаджетах різних операційних систем (Apple Support, Pocket Casts, Apple Podcasts, CastBox, Google Podcasts, Stitcher тощо). Водночас, найчастіше з метою розміщення аудіопрограм застосовуються подкаст-термінали – вебсайти, що автоматизують розміщення записів, підтримують хостинг звукових файлів, формують підписку на оновлення.

Першим подкаст-терміналом в україномовному інтернет-сегменті став *podcaster.org.ua*. Уже на сьогодні функціонує чимало інших подкастингових платформ, де доступним є безкоштовне прослуховування подкастів, присвячених літературі. Серед них – *soundcloud.com*, *wisecow.com.ua*, *litcentr.in.ua*, *podcasts.apple.com* тощо.

Подкаст літературної бібліотеки «5books» позиціонується джерелом записів літературних подій і студійних розмов, тривалістю 15-120 хвилин, О. Мельника про літературу – українську та світову, а також видавничу справу. За час активного функціонування канал випустив більше ста двадцяти програм на літературну тематику²⁷. Іншим прикладом джерела подкастів є «WiseCow», що містить цикл безкоштовних програм на літературну тематику авторства Р.Семків (директора видавництва «Смолоскип») та Є. Стасіневич (літературного критика)²⁸.

²⁷ Шишков Д., Мірошніченко М. Український подкастинг до і під час війни. *Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 18–19 жовт. 2022 р., с. 180-183). Львів: Простір-М. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/Zbirnyk-tez-mizhnarodnoi-konferentsii-uramkakh-DESTIN-2022.pdf>

²⁸ Ковтун Н.О. Літературні подкасти в медіапросторі: тематично-жанрові пріоритети. *Держава та регіони. Серія: соціальні комунікації*. 2023. 1(53), 71–80. [https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.1\(53\).9](https://doi.org/10.32840/cru2219-8741/2023.1(53).9)

Подкасти на літературну тематику розташовуються на варіативних вебресурсах для поціновувачів книг. Зокрема, сайт «Читомо» функціонує з метою популяризації читання та репрезентує добірку подкастів Ю. Мурашової, К. Андрійчук та К. Кішинської про українську літературу. Натомість, ресурс «Книгоманія» зосереджений на популяризації культури читання серед дітей, де Д. Кухар, Я. Яковлева та інші автори обговорюють нові літературні твори, надають рецензії та діляться враженнями²⁷.

«АБУК» – перша українська аудіокнигарня, що являє собою платформу запису аудіокниг на спеціалізованих студіях звукозапису, де твори озвучуються професійними дикторами та акторами. Окрім того, на платформі присутня колекція книжок із авторським зачитуванням, оформленим у форматі подкасту. Серед них – зачитування В. Шклярем фрагментів власного твору «Чорне сонце»²⁸. Подкасти можуть бути розміщені не лише на спеціалізованих сайтах, але й на YouTube-каналах. Прикладом може слугувати рубрика «Readcaster» на відеохостингу Рівненської обласної бібліотеки для молоді. На ресурсі викладаються епізоди подкастів із оглядами популярних книг для молодшої аудиторії²⁹.

У 2022 р. було започатковано функціонування сервісної мережі про книги «LitCom», до якої входить і аудіобібліотека. Мобільний застосунок доступний на Google Play та AppStore. Окрім того, кожен користувач соціальної мережі має доступ до самостійного створення власного аудіоканалу, де зможе розміщувати подкасти. На платформі присутні більше півтори сотні подкастів, де автори (О. Ковальова, А. Крайівська, І. Пулюй, М. Pasika та ін.) знайомлять із маловідомими сторінками життя українських письменників, аналізують літературні твори зі шкільної програми тощо.

У той же час, найчастіше для літературних подкастів залучаються інтернет-радіостанції. Зокрема, на хвилі «Аристократи» можна послухати випуски розважально-інформаційної програма К. Бабкіної «Bookself шоу», де репрезентована інформація про улюблені книги видавчині Д. Павличко, письменниці О. Забужко, музиканта Д. Шурова та низки інших гостей, котрі охоче ділилися своїми вподобаннями та смаками в літературі, демонстрували книги, що мали трансформуючий вплив на їхнє життя²⁹.

Доволі багатим на подкасти є україномовне мандрівне онлайнве «Radio Skovoroda». Ще у 2015 р., у перший день його функціонування в ефірі прозвучав перший (із п'ятнадцяти) випуск літературного подкаста «Незрима Рима», у якому ведучі М. Фіртката В. Беглов зачитували

²⁹ Гаврилук І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022. 1 (38), 72–79.

найцікавіші уривки з української та світової поезії. Іншим проектом літературних подкастів на цьому радіо стали «Слова невинні», де слухачам доступні слухачі спогади, історії з життя та життєва філософія улюблених письменників, обговорення творів, літературні рекомендації.

У рамках звучання «Громадського радіо» літературний оглядач І. Славінська випустила подкаст «Антенa» у декількох сезонах, де звучали цитування прози чи поезії, інтерв'ю з письменниками тощо. Серія авторських подкастів Т. Огаркової та В. Єрмоленка «Kult Podcast» була присвячена, серед іншого, і літературі. Ведучі репрезентували творчість культових авторів різних епох. На «Громадському радіо» кілька сезонів поспіль (до 2023 р.) існував, також, подкаст Т. Петренка «Про читання», присвячений щоденному огляду літературних новинок.

Подкасти на літературну тематику присутні і на На «Радіо НВ». «Том перший» – програма М. Фіалко про літературу, де у процесі студійних розмов демонструється сучасна динаміка літературного процесу та самих літераторів. Розмови проходять у форматі інтерв'ю з гостями: видавцями, відомими поетами та прозаїками, літературознавцями та критиками.

На сайті української інтернет-радіостанції «Old Fashioned Radio» присутня рубрика подкастів «ЧИТвер», що являє собою літературне шоу поета М. Лаюк. Проект присвячений інтерв'ю з відомими літературними критиками, письменниками, видавцями щодо сучасних тенденцій розвитку літератури. Ідентична тематика обговорювалась на цьому ж ресурсі в подкастах літературного критика Є. Стасіневич, журналісток Т. Кисельчук та Є. Якубовська.

У межах радіохвилі «Суспільне: Культура» у 2022 р. було ініційовано авторський подкаст О. Гусейнової «Книгосховище». У епізодах аналізується динаміка сучасної української літератури під впливом війни, а також огляди творчості класиків української літератури та нових книг.

Українським інститутом книги та виданням «Українська правда» у 2019 р. було започатковано шоу літературних подкастів Р. Романюка «Ранкова доза». На інтернет-ресурсі «Української правди» акумульовано 83 епізоди подкасту. У 2023 р., після тривалої перерви, вийшов перший епізод нового сезону подкасту «Ранкова доза» Києва в дещо зміненому форматі.

Не можна оминати увагою подкаст «До всіх своїх» – спільний проект Українського інституту книги та «Мистецького фестивалю «Ї», де ведуться бесіди з письменниками та відомими літературними діячами про джерела натхнення, творчість тощо, а також серію подкастів «Лінії і ніжні» (за назвою збірки поезій Ю. Іздрика), де можна почути вірші сучасних поетів у новому звучанні в супроводі релаксової мелодії, поетичних рядків молодих авторів, літературні передбачення в книгах.

Аналіз диференціації тематичних блоків сучасних українських літературних подкастів дозволив виявити, що найбільша частка відводиться буктрейлерам – розповідям про цікаві книги із цитуванням уривків творів (30%), а також інформації про творчість та життя письменників (22% загального контенту подкастів).

У буктрейлері розповідається в довільному форматі про цікаві твори, цитуються цікаві фрагменти, репрезентуються важливі кейси. Специфікою подкастів, присвячених інформації про письменників, є те, що у кожному випуску наводяться непересічні факти з їх життя. Прикладами таких подкастів є «5books», «WiseCow», «кабі.net» та інші. Близько 13% усіх подкастів присвячено аналізу бестселерів чи оглядам книг визначеної тематики (подкасти «Книгоманія», «Читаю, розповідаю», «Readcaster» та інші).

Загалом, літературні подкасти є доступними для широкої аудиторії та володіють перевагою нівелювання просторово-часових обмежень. Доступність через мобільні застосунки, онлайн-платформи та подкаст-термінали дозволяють популяризувати читання літературних творів, зокрема, серед молоді.

Як свідчить контент-аналіз епізодів, більшість літературних подкастів присвячені розвитку української літератури. При цьому, в україномовному сегменті перевага надається художнім творам, здебільшого – літературного напрямку модерн. Найчастіше подкасти містять начитані самим автором чи ведучим уривки з художніх творів, цікаві факти про творчість якогось письменника. Щодо жанрової специфіки, найбільш продуктивними позиціонуються подкаст-шоу, подкаст-бесіди, подкаст-розповіді та подкаст-інтерв'ю.

5. Instagram-поезія

Інстапоезія – одне з найпопулярніших літературних явищ нашого часу. Всього за кілька років у соціальній мережі Instagram було опубліковано та поширено мільйони коротких та ультракоротких текстів. У боротьбі за увагу з безліччю інших текстів авторам доводиться враховувати механізми платформи та звички користувачів.

Instagram-поезія часто пов'язана з поняттям «інстапоезія» або «пост-поезія», де важлива швидкість сприйняття та доступність для широкої аудиторії, що дає змогу популяризувати сучасну українську поезію серед молодіжної аудиторії. Часто такі твори набувають характеру вірусних, що акцентує важливість лаконічної форми та присутність візуальної складової для поширення культурного контенту в цифрову епоху.

Українську поезію в Instagram можна знайти на численних акаунтах, які публікують вірші як відомих, так і молодих авторів, а також пропонують

читати вірші інших користувачів. Деякі з таких акаунтів: @poem_s_heaven, @virsh.ua, @nezalezhna_ua, @chorno_bryvtsi, @poezia.ua.

Варто окреслити окремий жанр інстапоезії: інсталірику. Це лірика, створена для повторення, активованого процесами розподілу в Instagram. Алгоритмічне курування на платформах соціальних мереж робить певні твори більш помітними, ніж інші, завдяки специфічному процесу відбору. Хоча спочатку в Instapoetry домінували письменники з англomовних країн, зараз вона стала надзвичайно популярною в багатьох країнах та мовах, являючи собою справді транснаціональне та транслінгвальне культурне явище.

Варто зауважити, що в інстапоезії часто застосовуються типографічні трансформції на різних мовних рівнях: фонологічному, семантичному, лексичному та граматичному. Ці тактики можуть бути використані як інструменти не лише для багатовимірного сприйняття поезії як такої, але й для літературного акцентування автора, виділення його з-поміж когорти інших митців. Ця маніпуляція служить методом формування емоційних та когнітивних реакцій читача, тим самим посилюючи взаємодію з текстом.

Окрім того, необхідно зазначити вагу ключового елементу синтаксису соціальних мереж – хештег, що являє собою клікабельне ключове слово, розпочинається з «#» та застосовується з метою ефективної категоризації соціальної мережі. Лексичні одиниці, що починаються із хештега, є маркерами певних тем та поєднують користувачів платформи за певними інтересами, інтегруючи певні сили³⁰.

Інстапоети часто супроводжують свої тексти малюнками, створюючи незвичайні полікодові твори, у яких переплітаються теми пошуку культурної ідентичності, місця особистості в сучасному світі, ролі традиційних цінностей та стереотипів у формуванні транскультурної особистості.

6. Аналіз загальних тенденцій розвитку сучасної української літератури в контексті збереження автентичності та національної ідентифікації

Загалом, сучасна українська література характеризується демократичністю, що проявляється у свободі висловлювання, нових мовних формах, зміні жанрів та зверненні до вселюдських тем. Відродження інтересу до заборонених раніше творів та видання письменників-емігрантів, а також активна участь у міжнародних конкурсах сприяють

³⁰ Seargeant P., Tagg C. The Language of Social Media. Identity and Community on the Internet. Palgrave Macmillan. 2014. <https://doi.org/10.1057/9781137029317>

зв'язку з минулим і підвищенню репутації української літератури у світі. Ключовими ознаками також є історичність та нові форми художнього мислення, що відображають сучасне життя та відповідають запитам нової доби.

Особливого значення сучасні напрямки розвитку української літератури – блоги, подкасти, інстапоезія – набувають у контексті виховання молодого покоління, розвитку його національної ідентичності та культурної самобутності. На сьогодні прослідковується очевидна тенденція до всього автентичного, що впливає на літературний процес. Водночас, письменники активно використовуються мовні експерименти, зміну жанрів, структури творів, а також застосовують метафори та алегорії.

Дається взнаки глобалізація – сучасна література долає «провінційність», включаючись у світовий інформаційний простір, і намагається розв'язувати глобальні проблеми. У той же час, культурна і національна ідентифікація сучасного покоління письменників, як і духовні цінності, формуються устроєм життя і навколишнім середовищем, що здійснює вплив у синергії з вихованням.

На тлі війни в українській сучасній літературі нових форматів – блогах та інстапоезії – прослідковуються наративи патріотичного світобачення, фундаменталізація в почуттях і свідомості основних патріотичних переконань та цінностей, актуалізація поваги до минулого в історичних та культурних аспектах, усвідомлення взаємозалежності між концептами індивідуальної свободи, прав громадянина та його патріотичною відповідальністю. Сучасне покоління набуває практичного патріотичного досвіду на підґрунті навичок ідентифікації форм та способів власної ролі в суспільному процесі, уміння ефективної комунікації з соціальними інститутами, готовності приймати відповідальність.

Також, провідними наративами є формування толерантності до інших культур, народів та традицій, утвердження концепції гуманістичної моральності та людиноцентризму для формування демократичного громадянського суспільства, культивування кращих індикаторів національної ментальності – свободи, справедливості, працелюбності, доброти, чесності.

Процес патріотичного становлення сучасного українського письменника відбувається в концепті двоєдиного процесу: на ідеологічному рівні відбувається формування патріотичних поглядів, ідей, свідомості та переконань, а на психологічному – формація звичок, настроїв, уявлень, почуттів та прагнень. У спектрі патріотичних почуттів віддзеркалюється ставлення індивідуума до нації та держави, її нинішнього, минулого та майбуття. До них зараховуємо почуття невід'ємності від свого народу

та держави; відчуття гордості за успішний поступ держави; неприязнь до усього антиукраїнського; почуття національної гідності; захоплення історичними подвигами; повага до культури, вірувань та традицій, толерантність до специфіки менталітету; бережливе ставлення до рідної природи; ностальгія за Батьківщиною в разі розлуки.

На тлі окреслених процесів українська література перебуває в процесі адаптації до вимог глобалізованого інтегрованого суспільства, зберігаючи пріоритетне тяжіння до автентичності та національно-культурної ідентифікації. Спостерігається активний вплив процесів глобалізації на словниковий склад української мови, котра залишається відкритою до запозичень. Проте українська мова володіє власними унікальними рисами та функціоналом, які важливо зберегти в умовах глобальних трансформацій.

Очевидно, що вплив глобалізації має дуалістичний характер. Позитивний вплив глобалізації на розвиток сучасної української літератури проявляється, першочергово, у поширенні українських наративів у міжнародній спільноті. Негативний вплив глобалізації зумовлюється ризиками дистанціювання молодого покоління від української культури та мови, зниження рівня мовної грамотності та формування літературного нігілізму, що може вплинути на збереження мовної ідентичності. Під впливом інтеграції крос-культурних реалій українська література змушена адаптуватись до нових реалій.

Особливий резонанс на сьогодні провокують англіцизми, які мають українські автентичні еквіваленти, але ці еквіваленти у практиці, зазвичай, не використовуються. Така тенденція спричиняє загрозу втрати національною культурою своєї ідентичності, сприяє розмиванню культур. Очевидно, що поповнення лексичного складу рідної мови іншомовними запозиченнями мусить бути обґрунтоване прагматичними потребами, неможливістю використання вже наявних.

Дуже часто використання іншомовних слів, граматичних та фонетичних конструкцій та елементів стає безпідставним та надмірним. Таким чином, відбувається витіснення автентичної мови, і разом з нею – елементу культури. Для того, щоб зберегти мовну та культурну національну ідентичність, необхідно дотримуватися ідеї культурного й мовного плюралізму усім учасникам глобалізаційних процесів. Глобалізація повинна виступати засобом комунікації, а не деструктором національної ідентичності, культурної самобутності й мовної свідомості³¹.

³¹ Sundaram A., Subramaniam H., Ab Hamid S. H., Nor A. M. A systematic literature review on social media slang analytics in contemporary discourse. *IEEE Access*. 2023. 11, 132457-132471. doi: 10.1109/ACCESS.2023.3334278

Рух впровадження українськомовного контенту в глобальний комунікаційний простір, що набув особливої ваги в останні роки, відображає зростання цікавості до української культури в онлайн-середовищі на тлі сучасної геополітичної динаміки. Як свідчать результати досліджень, опубліковані на платформі LanguagePolicy³², українська мова стала більш доступною у Мережі, що сприяло розширенню потенціалу українськомовного літературного контенту. За інформацією Chytomo³³, від лютого 2022 року загальна кількість українськомовних меседжів у соціальних мережах збільшилась на 20%, що відкриває нові можливості для популяризації сучасної української літератури.

Українізація мережевого літературного контенту спричинена низкою чинників, зокрема: зі сторони культурно-національної ідентичності, інтенсифікація українськомовного наповнення спрямована на зміцнення українського культурного простору в онлайн-мережі, а події, пов'язані з повномасштабним вторгненням, спричиняють зростання патріотичних почуттів українців та співчуття й підтримку від міжнародної спільноти; також, збільшення україномовної аудиторії стимулює авторів ресурсів до перекладу та створення контенту українською мовою; навіть самі ІТ-ресурси можуть віддавати перевагу українському наповненню платформ як способу підтримки української культури в кризовий період³⁴.

Специфіка цифрової літератури включає низку масштабних процесів, які трансформують медіасередовище та зумовлюють необхідність переосмислення ролі письменника в нових цифрових умовах. Зокрема, серед ключових процесів варто відзначити необхідність адаптації до нових цифрових платформ та темпів споживання інформації аудиторією, впровадження нових технологічних інструментів і форматів, які трансформують роль письменника в інформаційній системі шляхом використання інтерактивних елементів, виникнення нових гібридних форматів взаємодії автора та читача, де взаємовідносини будуються через коментарі, зворотний зв'язок, спільне створення контенту. Відбувається трансформація жанрів та форматів – авторські колонки, блоги, мікроблоги, стріми, подкасти, інфографіку, демотиватори, веб-комікси та інші візуальні форми, що відображають динамічність мережевого простору та потреби сучасної аудиторії.

³² CyberWarandUkraine. URL: <https://www.csis.org/analysis/cyber-war-and-ukraine>

³³ Як змінилися кількість української мови в соцмережах з лютого. URL: <https://chytomo.com/iak-zminylysia-kilkistukrainskoi-movy-v-sotsmerezkhakh-z-liutoho/>

³⁴ Diakiv V., Koval O., Kdyrova I., Voitenko I. The Role of Cultural and Ethnic Identity in Contemporary Media Dynamics: Market Potential and Influence. *Salud, Ciencia y Tecnologia – Serie de Conferencias*. 2025. 4, 1459.

Соціальні медіа та онлайн-платформи дозволяють ділитися творчістю та розповідями про події та проблеми, які часто залишаються поза полем зору традиційних медіаресурсів. Очевидно, що це потребує фільтрації та верифікації інформації, здатності авторів ефективно комунікувати з аудиторією та підтримувати довірливі взаємини. Характерними стають і нові види оплати діяльності письменника – краудфандинг, брендований контент, спонсорство і партнерства як інноваційні форми монетизації дозволяють забезпечити стабільне фінансування діяльності у літературному полі.

Особливої ролі в контексті розвитку літературних блогів, подкастів та інстапоезії набуває креативність, що задовольняє вимоги цифрової трансформації щодо необхідності розробки інноваційних підходів до створення та представлення літературного контенту. Креативні рішення забезпечують привернення та утримання уваги аудиторії, дозволяють створювати унікальний контент, експериментувати з новими форматами і жанрами.

Креативність і діджитал-технології знаходять практичне втілення у використанні нових засобів творення літературного контенту. Також доступними стають велика гнучкість і швидкість у наданні результатів творчості та інформації в режимі реального часу, що забезпечує конкурентні переваги ресурсу. Креативне використання мультимедійних елементів, інтерактивності та візуалізації дозволяє створювати більш захоплюючі формати, що максимально відповідають потребам і запитам сучасної читацької аудиторії.

Ключова тенденція сучасного літературного процесу в Україні пов'язана з поступовим переходом від усталених заідеологізованих схем до нових методів відображення дійсності. В українському суспільстві відстоюється право на самостійність, незалежність, розвиток державності.

7. Інноваційний формат популяризації тренду читання

Очевидно, що в епоху «кліпового» мислення та тяжіння до коротких літературних форм важливим постає дискурс популяризації тренду читання. Соціальні мережі надають ідеальні платформи для діалогу та обговорення прочитаного, а тому блоги є одним із найбільш затребуваних та ефективних інструментів розвитку книжкової комунікації, орієнтації в літературному процесі. Блогосфера трансформує традиційний ракурс сприйняття книжкової культури в цілому, просуваючи нестандартні підходи.

Співпраця видавництв із книжковими блогерами вбачається одним із ефективних засобів промоції видавничої продукції. YouTube-канали

(зокрема, «Вишневий Цвіт») можна позиціонувати якісними каналами для просування сучасних книжкових видань. Блоги пропонують нові форми книжкової промоції – семплінг, публікування рецензій у співпраці з книговидавцями, спільні з видавництвом розіграші книжок тощо. Така форма взаємодії значно підвищує рівень інформованості читацької аудиторії та суспільства загалом щодо тенденцій в українському літературному полі, сприяючи підвищенню зацікавленості.

З метою популяризації власних сторінок у соцмережах та підвищення обізнаності користувачів щодо діяльності, видавництва пропонують відомим блогерам самим виступити авторами книги. Така колаборація пояснюється наявністю широкої аудиторії у блогерів та тим, що, власне, блогери – це автори, які багато і регулярно пишуть. Зокрема, видавництво «Віхола» у колаборації з блогеркою Катя Бльостка (з ніком у Instagram katernya_burrell) видали книгу «Матера вам не наймичка, або Чому діти це – прекрасно». Публікація про написання книги була оприлюднена блогеркою з відміткою видавництва та отримала більше 14 тисяч лайків, що свідчить про успішність колаборації. Водночас, для користувачів Instagram важливо, щоб пост про книгу не розкривав сюжету, тому по-справжньому глибокі літературні розбори на цій платформі практично неможливі.

Медіасередовище та блогосфера – це, першочергово, комунікація та зворотний зв'язок, без яких розвиток читацького середовища не є повноцінним. При традиційних книгарнях та бібліотеках раніше функціонували книжкові клуби, що надавали своїм членам безцінну можливість живої комунікації. Цифрові літературні ресурси, натомість, надають віртуальну платформу для ініціювання діалогу та обговорення прочитаного.

Загалом, блогерам вдається захоплювати власними позиціями та ідеями активну молодь, що прагне до саморозвитку та дозволяє себе залучити до неформатних інноваційних проєктів. Літературний процес у сучасному цифровому контексті та пріоритетності комунікації в соцмережах висвітлює безліч блогів, серед яких – підкасти, блоги в онлайн-спільнотах та книжкові відеоблоги (влоги).

При цьому, відеоблоги набувають все більшої популярності для задоволення суспільних потреб у обговоренні видавничих новинок. Із метою позначення зазначеного явища з'явилися дефініції «букстаграм» (тип книжкових блогів інтернет-сервісу Instagram) та «буктьюб» – книжковий сегмент відеохостингу YouTube.

Ключовою загальною особливістю цих форматів є домінуюча візуалізація. У випадку «букстаграм» візуалізація набуває формату обкладинки книги, якій присвячено пост, супутніх «атмосферних»

фотографій або ілюстрацій, у стилі фотоісторії враження чи фоторепортажу. При цьому, супровідні відео не наділені, як правило, самостійним функціоналом, а текстовий відгук (цитати, окремі думки) є, як правило, значно меншим за відеоряд. Найважливішим посилом «букстаграму» є зворотний зв'язок – думки та коментарі підписників.

Відео «буктьюба» має дещо інший функціонал. Будучи самостійним та авторським контентом, воно виступає виразним, потужним та комунікативним засобом, що володіє важливими технічними характеристиками – прийомами побудови відеоряду та жанровою палітрою. Відеоблоги диференціюються за цілями, стилем подання матеріалу, рівнем літературної підготовки авторів.

Українські бібліотечні установи актуалізують стратегії розвитку, активно інтегруючись до простору соціальних мереж. Це дозволяє відстежувати суспільні тенденції щодо літератури, усвідомлювати контекст необхідних змін у власній діяльності. Пропонуючи теми для обговорення творів, бібліотеки пропонують користувачам соціальних мережах та видавництвам зрозуміти важливість діалогу в літературному просторі, його функціонал у формуванні сучасної книжкової культури. Українські цифрові бібліотеки – це онлайн-ресурси, що надають доступ до україномовної літератури та інших культурних матеріалів. До найвідоміших належать «Чтиво» (вільна література), «УкрЛіб» (українська та світова література), «Відкрита книга» (класика, що перейшла в суспільне надбання), «Поетика» (українська поезія), а також спеціалізовані ресурси, як-от електронні бібліотеки Національної академії наук України та Діаспори.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що блоги та подкасти на сьогодні позиціонуються одними із найбільш ефективних та затребуваних інструментів орієнтації сучасної читацької аудиторії в літературному процесі та розвитку книжкової комунікації. Вони сприяють розширенню аудиторії користувачів, залучаючи молодь до літературного процесу не лише у якості читача, але і як автора чи співавтора, що сприяє творчій самореалізації, інтелектуальній комунікації, створює навколо української сучасної літератури активний діалоговий простір.

Медійний супровід літературної діяльності за посередництвом блогінгу несе емоційну компоненту, що відсутня у традиційному форматі. Також, необхідно враховувати, що блогери, виступаючи активними учасниками масмедійного процесу, чинять значний вплив на формування суспільної думки.

Цифровий простір надає додаткові переваги для розвитку літературного процесу, зменшуючи залежність від влади, комерційних інформаційних корпорацій та засобів масової інформації, формуючи необмежені можливості для творчості за рахунок швидкості, фінансової доступності та простоти. Задаючи тренд на читання українського літературного контенту, неформальна комунікація блогів та подкастів трансформує ракурс сприйняття книжкової культури, пропонуючи нестандартні підходи до її осмислення.

На сьогодні вбачається особливо важливим усвідомити залежність майбутнього української літератури від адаптивності форматів її суспільної репрезентації. Перспективи майбутніх досліджень вбачаються у розробленні концепції вдосконалення взаємодії письменників та аудиторії, комплементарно вимогам цифрового часу, що дозволять ефективно справлятися з інформаційним потоком та якісно оцінювати контент.

АНОТАЦІЯ

У цифровому літературному середовищі успішно співіснують і взаємодіють між собою медіа різних рівнів, формуючи єдиний простір. Зазначене зумовлює неминучу динаміку форматів та стилів діяльності, актуалізуючи необхідність окреслення ключових тенденцій трансформації та виокремлення основних дотичних викликів.

Загалом, інноваційні практики сприяють динамічному розвитку сучасної літератури, пояснюючи нові суспільні явища, здійснюючи їх трансфер у культурно-мистецький простір. Для практичного втілення сучасні письменники активно використовують такі інноваційні літературні форми, як блог, подкаст, Instagram-поезія.

Ключові сучасні тренди, які впливають на цифровий розвиток літературної діяльності – використання письменниками аналізу реакцій читачів для оцінки ефективності власного контенту, визначення пріоритетних форматів подання, які залучають найбільше уваги читачкої аудиторії; активний розвиток вузькоспеціалізованих літературних медіаплатформ і видань, зосереджених на нішевих аудиторіях, що дозволяє повніше висвітлювати окремі теми; real time контент: режим реального часу дозволяє швидко поширювати інформацію та забезпечує миттєвий зворотний зв'язок; розвиток цифрових видавництв та цифрової літературної продукції; інтеграція онлайн-платформ: поширення літературного контенту відбувається найбільш активно на ресурсах соціальних мереж.

Література

1. Бессараб А. Соціально-комунікаційні технології формування культури читання української книги в інформаційному суспільстві: автореф. дис. ... докт. наук із соціальних комунікацій : 27.00.01. Запоріжжя Класичний приватний університет. 2017. 43 с. URL: <http://surl.li/awscqi>
2. Білушак Т. М., Прімакова Д. І. Крос-медійна платформа як засіб популяризації культурної спадщини української діаспори в умовах становлення цифрового суспільства. *Вісник ХДАК*. 2023. 64, 116-130.
3. Гаврилюк І. Подкасти в системі українських інтернет-медіа. *Образ*. 2022. 1 (38), 72–79.
4. Григоренко І. В., Галак І. П. Мережева публіцистика: соціокультурні аспекти функціонування поняття. *Культурологічний альманах*. 2023. (3), 250-255. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.35>
5. Грона Н. В. Інтеграція інфомедійної грамотності у просторі української літератури. *Українська мова і література в школі*. 2024. (80-81), 32-35.
6. Гуцуляк С. І. Українська література як проєкт. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2024. (210), 102-107. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-210-15>
7. Дмитровський О. Особливості подкастингу як основної складової інтернет-радіо. *Теле- та радіожурналістика*. 2017. 16, 97–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tir_2017_16_16.
8. Ковтун Н.О. Літературні подкасти в медіапросторі: тематично-жанрові пріоритети. *Держава та регіони. Серія: соціальні комунікації*. 2023. 1(53), 71–80. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2023.1\(53\).9](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2023.1(53).9)
9. Лощинська Н. Україномовні е-бібліотеки в сучасному Інтернет-просторі. *Бібліотечний вісник*. 2021. (1), 3-12.
10. Родінова Н., Громська В. Подкасти: світовий досвід та поширення в Україні. *XXX Міжнародна науково-практична конференція «Interaction of society and science: problems and prospects», 15-18 червня 2021р., Лондон, Англія*. 2021. DOI: 10.46299/ISG.2021.I.XXX
11. Сипко Л. Поезія і не поезія: де межа? Стилiстичні особливості сучасної української поезії. *Літературна освіта: теорія, методика, практика*. 2025. (3), 33-37. <https://doi.org/10.33989/3083-6387.2025.3.336581>
12. Трейтак Д. Цифровий простір як інструмент національної солідарності: новітні підходи. *Нова педагогічна думка*. 2025. 2(122), 70-75.
13. Шишков Д., Мірошніченко М. Український подкастинг до і під час війни. *Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 18–19 жовт. 2022 р., с. 180-183)*. Львів: Простір-М. URL: <https://journ.lnu.edu>

ua/wp-content/uploads/2022/12/Zbirnyk-tez-mizhnarodnoi-konferentsii-uramkakh-DESTIN-2022.pdf

14. Як змінилися кількість української мови в соцмережах з лютого. URL: <https://chytomo.com/iak-zminylysia-kilkistukrainskoi-movy-v-sotsmerezkh-z-liutoho/>

15. Androutsopoulos J. Moments of sharing: Entextualization and linguistic repertoires in social networking. *Journal of Pragmatics*. 2014. 73(4), 4-18. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2014.07.013>

16. Barrot. J. S. Social media as a language learning environment: a systematic review of the literature (2008-2019). *Computer assisted language learning*. 2022. 35(9), 2534-2562. <https://doi.org/10.1080/09588221.2021.1883673>

17. Calude A. S. Linguistics of Social Media: An Introduction to the Special Issue. *Languages*. 2025. 10(6), 140. <https://doi.org/10.3390/languages10060140>

18. CyberWarandUkraine. URL: <https://www.csis.org/analysis/cyber-war-and-ukraine>

19. Davies J. Facework on Facebook as a new literacy practice. *Computers and Education*. 2012. 59(1), 19-29. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.11.007>

20. Diakiv V., Koval O., Kdyrova I., Voitenko I. The Role of Cultural and Ethnic Identity in Contemporary Media Dynamics: Market Potential and Influence. *Salud, Ciencia y Tecnologia – Serie de Conferencias*. 2025. 4, 1459.

21. Hamed S. M. S. H. The Impact of Social Media on Linguistic Practices and Cultural Norms. *Journal of Arts, Literature, Humanities and Social Sciences*. 2023. (95), 276-295. <https://doi.org/10.33193/JALHSS.95.2023.898>

22. Herdağdelen A., Marelli M. Social Media and Language Processing: How Facebook and Twitter Provide the Best Frequency Estimates for Studying Word Recognition. *Cogn Sci*. 2017. 41, 976–995. DOI: 10.1111/cogs.12392

23. Instagram-блог Ірини Юрченко. URL: [instagram.com/irinyurch/](https://www.instagram.com/irinyurch/)

24. Instagram-блог Лілії Шутяк. URL: [instagram.com/liliia_shutiak/](https://www.instagram.com/liliia_shutiak/)

25. Instagram-блог Надії Дризицької. URL: [instagram.com/chytaty.modno/](https://www.instagram.com/chytaty.modno/)

26. Lopezosa C., Codina L., Fernández-Planells A., Freixa P. Journalistic innovation: How new formats of digital journalism are perceived in the academic literature. *Journalism*. 2023. 24(4), 821-838. <https://doi.org/10.1177/14648849211033434>

27. Page R., Barton D., Lee C., Unger J. W., Zappavigna M. *Researching language and social media: A student guide*. Routledge. 2022. <https://doi.org/10.4324/9781003121763>

28. Pezzuti T., Leonhardt J. M., Warren C. Certainty in language increases consumer engagement on social media. *Journal of Interactive Marketing*. 2021. 53(1), 32-46. <https://doi.org/10.1016/j.intmar.2020.06.005>

29. Rudyk M. Блоги письменників як новітня форма комунікації з читачами. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2025. 13(01), 49-64.
30. Schwartz H., Eichstaedt J., Kern ML, Dziurzynski L., Ramones S., Agrawal M. Personality, Gender, and Age in the Language of Social Media: The OpenVocabulary Approach. *PLoS ONE*. 2013. 8(9), 73-91. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0073791>
31. Seargeant P., Tagg C. The Language of Social Media. Identity and Community on the Internet. Palgrave Macmillan. 2014. <https://doi.org/10.1057/9781137029317>
32. Sun Y., Wang G., Feng H. Linguistic studies on social media: A bibliometric analysis. *Sage Open*. 2021b. 11(3). <https://doi.org/10.1177/21582440211047572>
33. Sundaram A., Subramaniam H., Ab Hamid S. H., Nor A. M. A systematic literature review on social media slang analytics in contemporary discourse. *IEEE Access*. 2023. 11, 132457-132471. doi: 10.1109/ACCESS.2023.3334278

Information about the author:

Makarenko Larysa Viktorivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Pedagogy,
Ukrainian Philology and Journalism,
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University
129, Pokrovska str., Zhytomyr, 10031, Ukraine